

ŠE O GOSPODARSKI KRIZI V ITALIJI

REŠITEV PREDSTAVLJAJO STRUKTURNE PREOSNOVE

**Predsednik Moro sprejel sindikalne predstavnike in
zastopnike industrijcev - Pogoji, ki jih postavljajo delavci**

Ves italijanski tisk se vedno posveča največjo pozornost gospodarskemu položaju v državi. Predmet živahnih razprav in polemik so predvsem ukrepi, ki jih je vlada že sprejela in ki jih namerava še sprejeti za odpravo sedanje krize. Mnogo se nada, da te dni govori in piše o vzrokih sedanje gospodarske stanja in še več o politiki, ki bi bila potrebna, da se ponovno prične tisti gospodarski in družbeni razvoj, ki bi »Italijo spremenil — kot je dejal v enem zadnjih govorov ministrski predsednik Moro — v veliko moderno in omikano državo«.

Kot je bilo napovedano, je predsednik vlade pred dnevi sprejel predstavnike vseh sindikalnih organizacij ter zaslíhal njih mnenje o sedanjem gospodarskem položaju. Te dni pa je sprejel oziroma sprejema predstavnike industrijcev, agrarcev in drugih delodajavcev. Po teh razgovorih bo imela vlada popolno sliko o položaju in se bo lahko odločila za nadaljnje ukrepe.

ZRTVE SO POTREBNE

Sredinsko-levičarska vlada je mnenja, da so za premaganje sedanjih težav nujno potrebne določene žrtve, kar naj upoštevajo tako delavci kot podjetniki in ostali delodajavci. Vladi gre — kot izjavljajo njeni najvišji predstavniki — tudi za to, da se v državi ponovno ustvari vzdušje zaupanja in sodelovanja, kar predstavlja enega izmed pogojev, da se odpravi neravnovesje, ki je rezultat dosedanjega neskladnega in neurejenega gospodarskega in družbenega razvoja.

Po podatkih, ki jih je prav te dni sporočil minister za proračun, socialist Giolitti, se je industrijska proizvodnja Italije v letu 1963 povečala za 8,7 odst. v primeri z letom 1962, mezde in plače pa so se povečale za 16,9 odst. V istem razdobju pa se je tudi čezmerno povečala potrošnja. Ena izmed posledic tega stanja je, da izkazuje danes plačilna bilanca 1.558 milijard lir primanjkljaja ali kar 78 odst. več kot leta 1962. Protikonjunktorni ukrepi vlade (podražitev bencina, davek na nakup novih avtomobilov, omejitev prodaje na obroke itd.) naj bi zato bili povsem upravičeni.

KAKŠEN BO UČINEK?

Vladni predstavniki nadalje izjavljajo, da se zavedajo, da so ti in drugi ukrepi povezani z določenim tveganjem, kar pomeni, da zaželeni učinek ni popolnoma gotov. Mnogi strokovnjaki se sprašujejo, kakšen učinek

bosta imela na primer zakonski odlok in zakonski osnutek, ki zadevata avtomobilsko industrijo. V tej zvezi opozarjajo, da je od 930.000 avtomobilov, kolikor jih je bilo v letu 1963 prvič vpisanih v avtomobilske registre, bilo 430.000 kupljenih na obroke in od teh kar 370.000, ki so plačljivi v več kot 12 obrokih. Zaradi novega davka, omejitve prodaje na obroke in podražitev bencina je treba seveda pričakovati, da se bo na domačem tržišču znatno zmanjšala prodaja (po mnenju pristojne strokovne organizacije bo prodaja padla za več kot 25-30 odst.), a se bo najbrž zmanjšala tudi proizvodnja (od 10 do 25 odst.), kar bi imelo za posledico brezposelnost.

Omejitve prodaje na obroke — po zakonskem osnutku vlade bi moral kupec določenih predmetov takoj plačati 30 odst. nakupne cene, ostalo pa v največ 12 obrokih — pa utegne po mnenju strokovnjakov še huje prizadeti industrijo, ki proizvaja domače električne stroje, televizorje, radijske aparate itd. in ki je ena najmočnejših v Evropi. Znano pa je, da se ti izdelki v veliki večini prodajajo na obroke. Preureditev takšnega sistema prodaje utegne zato imeti velike posledice za bodočo proizvodnjo in s tem za obstoj cele vrste industrijskih podjetij. Katera industrijska panoga bi mogla zaposliti tisoče in tisoče delavcev, ki bi jih ta in avtomobilska industrija odpustili zaradi zmanjšanja prodaje in torej tudi proizvodnje?

Gre tudi za politični problem

Čeprav vlada priznava sindikatom pravico in dolžnost, da se dalje zavzemajo za izboljšanje delavskih razmer, je kljub temu mnenja, da je v njihovem interesu, če trenutno omejijo svoje zahteve, češ da je to potrebno za ozdravljenje gospodarstva v državi. In prav to vprašanje je bilo predmet nedavnih razgovorov med predsednikom Morom in zastopniki sindikatov. Kot vse kaže, so vsi glavni sindikati načelno pripravljeni ustreči želji vlade, vendar postavljajo določene pogoje. Eden glavnih je, da se ne zahtevajo žrtve samo s strani delavcev. Drug pogoj je, da se akcija vlade ne omeji in izčrpa v iskanju sredstev in oblik za trenutno odpravo krize, temveč da se odločno spopade tudi z vprašanjem strukturnih preosnov, kajti le njihova izvedba bo omogočala zdrav, pravičen in nemoten gospodarski ter družbeni razvoj dežele.

INICIATIVA DRŽAVE

Zasebni gradbeni sektor, v katerem je bilo in je še vedno zaposlene mnogo, zlasti nekvalificirane delovne sile z Juga, bi ne mogel nuditi rešitve, ker je zaradi pomanjkanja kreditov v občutnem zastoju. V poštev prihaja zato le iniciativa države, ki more v obliki javnih del prevzeti tisto vlogo in tiste naloge, ki jih je doslej izvrševala vrsta zasebnih industrijskih podjetij in s tem do določene mere preprečiti brezposelnost.

Omenili smo že, da so za premaganje sedanjih težav po mnenju vlade potrebne določene žrtve tako s strani delavcev kot s strani delodajavcev. V čem pravzaprav obstajajo težave in žrtve, ki bi bile potrebne za njih premaganje? Težave obstajajo predvsem v stalnem naraščanju draginje, kar je med drugim v tesni zvezi z upadanjem kupne moči denarja. Kateri so vzroki tako močnega naraščanja življenjskih stroškov? Industrijci seveda pravijo, da je tega predvsem krivo povečanje delavskih plač, češ da njihov porast ni v sorazmerju z dejanskim povečanjem proizvodnosti. Takšno gledanje pa je po mnenju sindikatov in tudi gospodarskih izvedencev pristransko in krivično, ker je naraščanje draginje odvisno tudi od cele vrste drugih činitelejev, med katere gotovo spada tudi težnja podjetnikov po čezmernih in neupravičenih dobičkih.

Zato sindikati zahtevajo, naj se ustvari takšni pogoji, da bodo lahko delavske organizacije sodelovale pri gospodarskem programiranju, ki je, kot se je izrazil predsednik Moro, predvsem sestava »velikega inventarja ekonomskih in družbenih potreb«, čemur naj sledijo ustrezni ukrepi. Vse sindikalne organizacije se nadalje strinjajo, da je treba nadaljevati s takšnimi posvetovanji, kot so bila prejšnje dni.

Kot smo omenili, je Moro zaslíhal tudi mnenje industrijcev in agrarcev. Prvi so ponovno izjavili, da nasprotujejo »blokiranju mezd«, češ da bi to predstavljalo »nevaren element v gospodarskem sistemu«. Hkrati pa so poudarili, da bi se morali sindikati zavedati, da se je nemogoče uspešno boriti proti inflaciji in obenem zahtevati stalno višanje plač ter mezd, ker to nujno vpliva na naraščanje proizvodnih

(Nadaljevanje na 2. strani)

Nemirni zublji na Cipru

V ponedeljek so po dvakratnem premirju zopet izbruhnili krvavi boji med Grki in Turki v mestu Ktima na jugozahodnem delu otoka. Streljali so tudi z avtomatičnim orožjem in minometalci. Britanski vojaki so skušali držati oba tabora vsaksebi, a so sami prišli v takšno stisko, da so se morali braniti z orožjem. Novi spopadi resno ogrožajo varnost v vzhodnem Sredozemlju, posebno še zato, ker je posega v boje med turškim in grškim prebivavstvom tudi uradna ciprska armada, ki pa je sestavljena iz samih Grkov. Republiška vojska je zasedla jezikovno mešani okraj Malia. Turški poslanik v Atenah je postavil zaradi tega posega ultimatum grški vladi, in sicer da se morajo ciprske čete v roku 24 ur umakniti v vojašnice. Obenem je tudi turška mornarica odplula v smeri proti Cipru. S svoje strani je grški ministrski predsednik izjavil, da bo moral tudi on seči po izrednih ukrepih.

V ciprsko zadevo so se začele prav resno umešavati tudi tuje sile. Nadškof in predsednik Makarios je poslal Hruščovu posebno pismo, v katerem se mu zahvaljuje za pomoč grškim težnjam na otoku.

„Gospod“ Ippolito

V samih milijardah so brodirale roke profesorja Feliceja Ippolita, debelušnega gospoda štiridesetih let, ki je bil postavljen leta 1960 za glavnega ravnatelja »Comitato Nazionale Energia Elettrica« ali na kratko CN EN. Skandal, katerega je povzročil gospod Ippolito z milijardnimi poneverbami, stavi v senco celo dacarskega nadzornika Mastrello in druge take škandale, katerih v Italiji zadnja leta ne manjka.

Obravnava proti generalnemu ravnatelju se je vlekla že nekaj mesecev; te dni so se pa zaprla za njim vrata jetniške celice. Preiskovalni sodniki proučujejo kupe obtežilnih aktov. Iz njih izhaja, da si je najprej določil 13 milijonov lir letne plače. Čez nekaj časa je odstopil s svojega mesta, dal si je seveda izplačati 42 milijonov odpravnine, nato pa je še isti teden pri istem podjetju nastopil službo kot »opolnomočeni generalni direktor« s še višjo plačo. Zdaj je imel v rokah platno in škarje. Ustanovil je celo vrsto družb z milijoni CNEN, ki so se praktično stekali v njegov in v žepe njegovih prijateljev. S tujim denarjem je podpiral tudi dolgo vrsto različnih političnih glasil, tako da je državno podjetje za jedrsko energijo oškodovano za več milijard. Nepravilni računi »atomskega diktatorja« so potegnili v vrtinec tudi nekatere visoko stoječe osebe; kar osem jih pričakuje za porno povelje.

»Gospod Ippolito« je postal tip človeka, ki se zna v današnji Italiji nepošteno okoriščati z javnim denarjem.

VERONSKI VELESEJEM

Verona se vedno bolj uveljavlja kot »zelena prestolnica« Evrope. Ta teden prihajajo v mesto od vseh strani velike množice kmetijskih proizvajalcev in strokovnjakov na 66. mednarodno poljedelsko in živinorejsko razstavo. Pridružena ji je tudi 17. razstava poljedelskih strojev. Na ogledu so najnovejši stroji za mehanično obdelovanje in umetno gnojenje polja. Razstava bo odprta do 16. marca.

Glavni tajnik Organizacije združenih narodov U-Thant se na vso moč trudi, da bi prišlo med obema taboroma na Cipru vsaj do tihega premirja. Njegov predstavnik in nameravani poveljnik nevtralnih čet na Cipru, indijski general Gyani, se je že moral umakniti, ker ni bil všeč ne Grkom ne Turkom. Nadomestil ga je podtajnik evropskega oddelka pri Združenih narodih Italijan Pier P. Spinelli, a samo kot opazovalec. Zbor nevtralnih čet Združenih narodov za Ciper še ni sestavljen, ker manjkajo finančna sredstva in ker hoče vsaka od nevtralnih držav prej vedeti, s kom bo še tvorila mednarodno policijo na otoku.

—0—

Kraljeva smrt

V petek popoldne so zaplapolale po vsej Grčiji žalne zastave na pol droga. Danes pa turobno odmeva grmenje topa v predelkih. V grob polagajo grškega kralja Pavla I. Umrl je zaradi želodčne bolezni v 62. letu starosti in po 17-letnem vladanju. Bil je peti vladar iz nemške dinastije Slezvik-Holstein, ki je prišla na grški prestol po kombinaciji tedanjih velesil že leta 1863.

Pokojni vladar, demokrat skozi in skozi, pa je imel precej bridko življenje. Komaj je dorastel v princa, je moral bežati s svojimi v pregnanstvo, ker je bila proglašena v Grčiji republika od leta 1923 do leta 1935. Nekaj časa je delal pod tujim imenom kot delavec specialist v neki angleški letalski tovarni.

Ko je bila izglasovana leta 1935 zopet monarhija, se je vrnil z bratom kraljem Jurijem II. domov kot prestolonaslednik. Poročil se je leta 1938 s princesinjo Frideriko, ki mu je rodila tri otroke. Še drugič se je moral z družino vred rešiti v izgnanstvo, ko so Nemci zasedli Kreto v drugi svetovni vojni. Šele po šestih letih se je vrnil iz Kaira in je zasedel leta 1947 prestol v najtežjih trenutkih domovine.

Pavlu I. je brez trenj nasledil 23-letni sin Konstantin II., ki je izdal proglas na narod, da bo vladal v duhu rajnega očeta.

Modrost trpljenja

V atomski naglici živeči človek se ne ustavi niti v času pokore in priprave, da bi se pogovoril sam seboj. Toliko bi imel premišljevat; zlasti o trpljenju, ki mu je v nepremagljivo breme. In vendar obstaja tudi modrost trpljenja, kot je lepo zapisal Nino Salvaneschi v knjigi z gornjim naslovom.

Bolest povezuje vse življenje z ljubeznijo in korenina vsega našega življenja je, ljubiti trpeče. Bolest preplavlja ves svet; tvoj smehljaj more posušiti vsaj kapljo bližnjikove bolečine. Ena sama tvoja beseda more vžgati upanje, ki je že v srcu tvojega brata ugasnilo. Najveličastnejše delo stvarstva je, skupnost v prenašanju bremena in obče bratstvo v trpljenju.

Če je telo bolno in srce ranjeno, pomisli, da je trpljenje podobno lěstvi, kateri ne vidimo zgornjega klina, a slutimo, da sega v nebo. Vsakdo nosi križ, prikrojen njegovemu srcu; tudi če se zdi kelih trpljenja do roba poln, vendar lahko vzdržiš še eno kapljo.

POLITIČNA BREZBRIŽNOST

V nedeljo so bili Francozi poklicani k volilnim žaram, da izberejo svoje predstavnike v kantonalne svete, nekake pokrajinske odbore.

Pri volitvah se je pokazala neverjetna volilna brezbriznost. Približno 45 odst. ali 14 milijonov volivcev se ni poslužilo svoje pravice. V nekaterih okrajih, kot na primer v Bordeauxu, je znašala volilna odsotnost 64 odst., v Alzaciji pa kar dve tretjini.

Pri volitvah se je pokazalo, da so starejši volivci šli na volišča in oddali svoje glavo povečini za dosedanje poslance. Kjer so pa nastopali novi, v javnosti še ne poznani kandidati, tam je volilna udeležba nizko padla. V 539 kantonalnih bodo v nedeljo ožje volitve med posameznimi kandidati.

IZGNANI MISIJONARJI

Sudanska vlada je izgnala prejšnji teden s svojega ozemlja okoli 200 katoliških misijonarjev; med temi je 150 italijanskih redovnikov in redovnic Družbe Srca Jezusovega v Veroni. Vlada v Kartumu je izgnala misijonarje v teku ene ure.

Italijanska vlada je protestirala pri sudanski vladi proti takemu postopku, ki ni v skladu s svobodo vere.

SLOVENSKO ROMANJE V LURD

V teku je vpisovanje za slovensko romanje v Lurd, ki bo sredi julija tega leta. Romarski odbor vabi slovenske rojake s Tržaškega, z Goriškega in s Koroškega, naj se polnoštevilno udeležijo skupnega romanja v znano francosko Marijino mesto. Romarji bodo potovali z vlakom, ki bo odpeljal iz Trsta v nedeljo, 12. julija, in se bo ustavil v Trziču, kjer se bodo Tržačanom pridružili Goričani in Korošci. V Lurd bo vlak pripeljal v ponedeljek, 13. julija, odpeljal pa bo v petek, 17. julija, ter prispel v Trst naslednji dan okrog polnoči.

Romarjem je dana tudi možnost, da poleg Lurda obišejo še Fatimo in Barcelono. Vožnja in vsa oskrba v Lurdu stane 37.500 lir na osebo.

Kdor se namerava udeležiti tega romanja, naj se do 19. t. m. zglašijo pri slovenskih dušnih pastirjih, kjer bo tudi dobil vsa potrebna pojasnila.

Trpljenje je očiščujoče in ustvarjajoče. Če bi mogli vprašati največje mojstre in umetnike, kako so ustvarjali nesmrtna dela, bi večina odgovorila, da so pognala iz notranje bolesti in trpljenja. Če hočeš resnično peti, moraš znotraj goreti, drugače je tvoja pesem le prazen zvok.

Trpljenje pa očisti samo tistega človeka, ki se ne podvrže bolesti s topo vdanostjo, marveč zavestno sprejme svoj kelih trpljenja. V tem je modrost in veličina trpljenja.

Poveča pa se ta modrost in zaklad tvoje življenja, če se prepleta z bolestjo sočloveka. Samo ena dobra beseda, katero si od bližnjika sprejel, jo v srcu ohrani in jo dal bratu v trpljenju, bo večno živela.

Ljubezen ohraniš živo z dejanji. Bog ne prebiva samo na oltarjih, marveč tudi v človekovi ljubezni in bridkosti.

Modrost trpljenja izvira iz zavestnega prenašanja lastne bolesti in lajšanja bližnjikove.

Tržaškega

RESOLUCIJA NABREŽINSKEGA OBČINSKEGA ODBORA

V zvezi z vprašanjem otroškega vrtca
v Sosljanu:

Devinsko-nabrežinski občinski odbor je na seji z dne 9. t. m. ponovno razpravljala o vprašanju ustanovitve slovenskega otroškega vrtca v Sosljanu. V tej zvezi je po daljši razpravi soglasno sprejel resolucijo, ki se med drugim takole glasi:

»Občinski svet je na seji z dne 20. 5. 1963 soglasno sklenil ustanoviti v Sosljanu otroški vrtec s slovenskim učnim jezikom. Odbor ugotavlja, da je za ustanovitev dalo ugodno mnenje šolsko skrbništvo in da za ta vrtec ima občina na razpolago lastne prostore. Odbor dalje ugotavlja, da prefektura še ni odobrila sklepa občinskega sveta, čeprav ji je občinska uprava dostavila gradivo, ki neovržno dokazuje utemeljenost ter upravičenost sklepa, ki izhaja iz nujnih vzgojnih ter zlasti socialnih potreb. Odbor meni, da se občinska uprava tej pobudi nikakor ne more odpovedati.

Odlaganje prefektore smatra odbor za neupravičeno in škodljivo. Pri vsem tem je žal opaziti tudi določeno narodnostno diskriminacijo, zlasti še ker mu je znano, da se na Tržaškem ozemlju otvarjajo in vzdržujejo vrtci z italijanskim učnim jezikom za otroke, katerih število je mnogo manjše, kot število otrok, vpisanih za novi vrtec v Sosljanu.

To odlaganje je že povzročilo in še povzroča znatno škodo zlasti družinam tistih otrok, ki že leta povsem upravičeno prosijo, naj se otvori vrtec v Sosljanu.

Zaradi tega občinski odbor soglasno sklepe, ponovno zaposliti prefekturo, naj čimprej odobri že omenjeni sklep občinskega sveta št. 36 z dne 20. maja 1963 in katerega predmet je ustanovitev otroškega vrtca v Sosljanu.«

Nabrežina:

ZA ZGRADNJO NOVIH ŠOL

Na ponedeljkovi seji je devinsko-nabrežinski občinski odbor med drugim proučil vprašanje gradnje poslopij za slovenski osnovni šoli v Slivnem in Štivanu ter vprašanje razširitve italijanske osnovne šole v Sosljanu. Na osnovi poročila tehničnega urada je odbor ugotovil, da je za izvedbo teh del predvidoma potrebnih skupno 63 milijonov lir. Odbor je nadalje proučil vprašanje zgradnje poslopja za italijansko enotno srednjo šolo v Sosljanu, ki bi stala okrog 100 milijonov lir. Odbor je v zvezi s temi gradnjami sklenil predlagati občinskemu svetu, naj občina najame posojilo in hkrati zaprosi državno upravo, da na osnovi obstoječih predpisov krije 75% stroškov. Drugo posojilo pa bi najeli za ureditev občinskih cest.

Župan je na seji poročal, da ga je pred dnevi obiskalo petčlansko odposlanstvo ribičev iz Ribiškega naselja pri Štivanu in ga naprosilo, naj občinska uprava posreduje, da bi morebitna izgradnja izhodišča naftovodov na področju devinsko-nabrežinske občine ne prizadela koristi ribičev, zlasti tistih, ki se bavijo z gojenjem jedilnih školjk. Po izjavah omenjega odposlan-

stva je pri tem delu zaposlenih okrog 100 delavcev. Župan je obljubil, da se bo za zadevo zanimal.

Zgonik:

SEJA OBČINSKEGA SVETA

Na seji zgoniškega občinskega sveta, ki je bila prejšnjo soboto, je župan poročal o upravnem delovanju v zadnjih mesecih. Poudaril je zlasti, kako je v zadnjem času opaziti nekaj več zanimanja za industrijsko dejavnost v občini, od česar je pričakovati tudi kakšno korist za občinsko gospodarstvo. V tej zvezi je predvsem omenil nekatere pobude v bližini proseške železniške postaje ter tovarno Coca-Cole ob avtomobilski cesti št. 202.

Ko je poročal o zdravstveni službi, je omenil, da se je tudi v zgoniški občini pričelo cepljenje otrok z novim cepivom Sabina ter ob tej priložnosti pozval prizadete starše, naj poskrbijo, da bodo vsi otroci do 6. leta cepljeni proti nevarni bolezni.

Med razpravo je svetovavec Furlan grajal odbor, češ da se občinski svet preveč poredko sestaja, in zato ne more uspešno izvrševati svoje naloge.

Odbornik Cibic je nato poročal o izvršenih javnih delih ter predložil osnutek predloga o gospodarskem načrtu za leto 1964-65. Predlog predvideva vrsto javnih del za skupni izdatek 33 milijonov lir. Od teh bi 20 milijonov potrošili za zgradnjo šolskega poslopja v Briščikih, 10 milijonov bi izdali za ureditev cest, 1 milijon za razširitev vodovodne napeljave ter 2 milijona za izpopolnitev centralne kurjave v šoli v Saležu.

Svet je nadalje načelno sklenil nakupiti okrog 11 tisoč kv. m jusarskega zemljišča, ki ga upravlja tržaška občina in se nahaja v bližini proseške železniške postaje. Tu bi zgradili klavnico, javno tehtnico in hleve za živino, ki jo uvažajo in raztovarjajo na postaji. Od teh objektov občina pričakuje znatne dohodke.

PRIPRAVE NA VOLITVE

Vse politične stranke se te dni živahno pripravljajo na bližnje deželne volitve. Zadnje dni je bilo v Trstu tudi več zborovanj in konferenc. Za demokristjane je imel večje zborovanje zakladni minister Colombo, ki pa je predvsem govoril o sedanjem gospodarstvu v državi. V naše mesto je prišel tudi glavni tajnik Kršč. demokracije Rumor in skupno z vodilnimi strankinimi osebnostmi iz vse dežele proučil politični položaj v zvezi z volitvami. Čeprav še ni uradno znan seznam demokristjanskih kandidatov za tržaško volilno okrožje, se govori, da bodo gotovo kandidirali dr. De Rinaldini, občinski svetovavec KD v Nabrežini, ki bo baje tudi podpredsednik deželne vlade (predsednik bo namreč Videmčan), dr. Masutto, predsednik Ustanove za gradnjo ljudskih hiš, Nereo Stopper, občinski svetovavec v Trstu, Coloni, organizacijski tajnik KD, in Darjo Rinaldi, referent KD za tisk.

Na listi It. komunistične stranke, ki je v zadnjem času tudi že imela več zborovanj in konferenc, bodo kandidirali štirje njeni

slovenski pristaši, in sicer dr. Karel Šiško-vič, časnikar Dušan Furlan, dolinski župan Lovriha in uradnica Jelka Grbec. Kandidati ostalih italijanskih strank pa še niso ne uradno ne poluradno znani.

Slovenske politične skupine, ki so pri zadnjih občinskih volitvah v Trstu in pri državnoborskih volitvah nastopile z znakom Skupne slovenske liste so se že pred meseci sporazumele za ponoven skupni nastop.

Kot slišimo, so v teku pogajanja in razgovori za takšen nastop tudi na Goriškem in po možnosti v Beneški Sloveniji.

Vsekakor se bodo ta pogajanja in razgovori morali v kratkem zaključiti, ker bo kmalu pričel veljati rok za vlaganje znakov posameznih list in za vlaganje seznamov kandidatov. Poleg tega vlada med slovenskimi volivci SSL mnogo zanimanja tako za imena kandidatov kot za program, s katerim se bo ta lista predstavila na bodočih deželnih volitvah.

SLOVENSKO GLEDALISCE V TRSTU

V soboto, 14. marca, ob 21. uri premiera,
v nedeljo, 15. marca, ob 17. uri ponovitev
v Avditoriju v Trstu

Dario Fó

DVE PISTOLI V ROKAH
PA Z BELIM IN ČRNIM GLEDA

Beneška Slovenija

PRED VOLITVAMI

Bližnje deželne volitve so izrednega pomena tudi za slovenski del videmske pokrajine. Ljudje po naših vaseh niso več tako topi, da bi se od kogarkoli pustili vleči za nos in da se ne bi znali sami opredeliti. O kandidaturah za bližnje volitve se marsikaj ugiba. Ta in ona stranka obljublja, da bo postavila na kandidatno listo tudi kakega Slovenca iz naših vasi. Doslej sicer nismo še braji nobenih seznamov, toda preden katera stranka ponudi kandidatno listo komu kot Slovincu, hočejo tudi volivci izraziti svoje mnenje. Ni še namreč vsak Slovenec, ki se morda z upanjem na kandidaturo trka na »slovenske« prsi.

Če že misli kaka stranka postaviti koga kot slovenskega zastopnika na svojo listo, mora prej pozvedeti tudi za mnenje naših volivcev, sicer naših glasov ne bo dobil.

Številna so pa tudi mnenja volivcev po naših vaseh, naj bi vsi rojaki, pripadniki slovenske etnične skupnosti, postavili svojo listo v zvezi s tržaškimi in goriškimi rojaki pod znakom SSL, to je skupne slovenske liste. Če je kdaj veljal pregovor »V slogi je moč!«, velja ta stari rek tem bolj sedaj, ko nam je v demokratičnih časih možno soodločati zlasti o naših gospodarskih in upravnih razmerah. Možje volivci in žene volivke, razmislite o tem in dvignite svoj glas!

TIPANA

Pokrajinski odbor v Vidmu je odobril načrt za vzdrževanje pokrajinskih cest v letu 1964. Skupni stroški so proračunani na 210 milijonov lir. V načrtu je tudi temeljita poprava ceste od Nem do Tipane.

V zadnjem času se je zlasti zaradi hudih naličiv vsipalo na ceste dosti grušča in tudi velikih skal. Prehod je postajal vedno bolj nevaren, možnost usadov vedno večja.

Prejeli smo:

GLAS VOLIVCEV

Cas do prihodnjih deželnih volitev hiti; le malo časa nas še loči od 10. maja.

Znake volilnih list in kandidatne sezname bo treba vložiti v najkrajšem času. Veliko število goriških in tržaških slovenskih volivcev, ki so pristaši demokratičnih samoslovenskih političnih skupin, pričakuje od odborov teh skupin, da kaj kmalu nekaj sklenejo, tako da bo v prid ne posameznim skupinam, še manj posameznim osebam, ampak v dobrobit naše celotne narodne manjšine.

Zato pozivajo, da se čimprej sporazumejo vse omenjene skupine za skupni volilni znak enotne slovenske liste, ki bo pritegnil slehernega slovenskega volivca in volivko. To je prvo!

Drugo pa, da se brž sestavijo in objavijo sporazumno dogovorjene kandidatne liste, na katerih morajo biti upoštevane vse demokratične samoslovenske politične skupine na Tržaškem, Goriškem in po možnosti tudi v Beneški Sloveniji.

Volivci odklanjamo vsako namero, da bi katerakoli skupina skušala pri dogovorih prevladovati in da bi ne imela pred očmi vsega slovenskega zamejskega občestva s samovoljnim odklanjanjem te ali one osebe, ene ali druge skupine.

Kanalška dolina

Gradbena oblast je zato sklenila, da se bodo po pobočju nad cesto razpele močne mreže, ki bi zaustavile posipanje in usade na cestišče.

Trenutno bodo ta dela nekaj pomagala, a treba bo misliti na dokončno ureditev mnogih nevarnih ovinkov, zlasti onega pri Torlanu.

DREKA

Zanimanje za popravila in končno ureditev naših cest se je pri pristojnih oblasteh nekoliko poživilo. Nekaj je k temu prizadevanju pripomogla bližnja turistična sezona, nemalo pa morda tudi — bližnje volitve.

Bodi že kakorkoli, dejstvo je, da so bile in so še naše ceste v slabem stanju. Kot rečeno, bodo pa v kratkem času začeli z deli na cesti ob Kozici navzgor. Popravljali bodo pot od križišča pri Škrutovem dalje do Dreke in Krasa. Dela je prevzelo na natečaju podjetje Barbetti-Dino za ceno 184 milijonov in pol.

NABORJET

Prejšnji teden nas je zopet obiskala prava zima. Po vsej Kanalski dolini je naletaval sneg z burjo in hudim mrazom. V Naborjetu ga je nametalo v soboto za četrta metra na visoko. Cesta je kmalu postala zdrsljiva in nevarna za avtomobile; voziti so morali z verigami na kolesih. Pomagala pa ni dovolj niti ta previdnost. Blizu Sv. Katarine na klanecu med Naborjetom in Lužnicami je opolzka cesta ustavila dva tovornjaka s prikolicama. Nista mogla ne naprej, ne nazaj. Šele po več urah premikanja so odprli cesto, da se je mogel spet razviti promet.

Po cesti proti Trbižu je več vozil zaneslo ob stran ali povprek ceste. K sreči ni bilo to pot nobenih človeških žrtev.

Skupna slovenska lista, ki bo pritegnila vsak slovenski glas nove dežele, to bodi naš cilj! Za tako skupno slovensko listo bodo goriški slovenski volivci oddali svoje glasove kot en mož!

Skupina volivcev iz Gorice in okolice**RUPA**

Po dolgem času bomo tudi mi imeli redno službo božjo v svoji domači cerkvi. V zadnjem času je poskrbelo cerkveno oskrbništvu za nekatera potrebna popravila v sicer majhnem, a vendar »našem« svetišču. Urejen je prostor za spovednico, nekoliko je popravljena zakristija in cerkveni vhod.

Dobro in pravilno bi bilo, da bi v cerkvi odmevalo tudi lepo cerkveno petje naših fantov in deklet; predvsem pa seveda, da bi farani vedno napolnili svojo cerkev.

Mimo naše vasi se po asfaltirani cesti kar venomer dogajajo avtomobilske nesreče. Ne rečemo, da niso precej krivi vozači sami, posebno v nedeljskih nočeh, a tudi ovinki sami so že nevarni. Edina pomoč bi bila, da se s tablicami odločno opozori na potrebno počasno vožnjo od naše šole pa do zgornje gostilne v Gabrijah. Prehitre voznike naj bi ostro kaznovali.

ZA SPORTNO IGRISCE

Goriški občinski odbor je odobril že pred poldrugim letom načrt za naprave na športnem igrišču na Malih Rojah. Zgradilo naj bi se nogometno igrišče s tribunami, oblačilnicami, prhami in z vsemi potrebnimi pritklinami. Poleg igrišča še prostori za balincanje in druge športne panoge. Skupni stroški so bili preračunani na 180 milijonov lir.

Načrti so pa za nekaj časa zaspali. V ponedeljek pa je novi župan sklical posebno sejo, katere so se udeležili tudi zastopniki CONI, da se dokončno izvede gradbeni načrt. Kakor kaže, bo imelo tudi goriško mesto v doglednem času primerne športne prostore in tekmovališča.

ROKOMAVHI

V goriški veleblagovnici »Standa« ne mine skoro teden, da ne bi zasačili kakega dolgoprsteža, ki zna prav hitro pograbit blago s stojnice in ga skriti v svojo mavho. V lanskem letu je trgovina imela zaradi teh majhnih tatvin nad štiri milijone lir škode.

Italijansko domače časopisje zvrča po navadi in posplošuje krivdo na račun obiskovavcev z onkraj meje. Prav te dni pa beremo v seznamu tatičev pri »Standi« tudi neslovenska imena »gostov« iz drugih krajev. S tem pa ne mislimo zagovarjati nobenih rokomavhov, marveč le ugotoviti, da raste plevel tako na domačem kot na tujem zeljniku.

PLANINSKO DRUŠTVO

Po občnem zboru se je odbor Slovenskega planinskega društva zbral na prvo sejo. Za predsednika si je izbral dosedanje društvenega voditelja Karla Kumarja, tajnica je ostala marljiva Jožica Smetova, blagajnik pa je Stanko Medvešček. V odbor je prišlo tudi nekaj mlajših članov,

Iz Goriške

da osvežijo stare, a še vedno delavne vrste.

Odbor je že določil prvi izlet, ki bo na velikonočni ponedeljek na Repentabor. Člani so z izbero zadovoljni, ker želijo najprej dobro poznati svojo bližnjo domačijo, nato šele širiti obzorja.

UCITELJSKI IZPITI

Na deski šolskega skrbništva je razobešen seznam učiteljskih kandidatov, ki so prestali pismene izpite ter so pripuščeni k ustnim skušnjam za stalno službo.

K izpitom se je priglasilo 209 učiteljev pravzaprav učiteljic, ker so te v večini. Pismene izpite, ki so bili 8. januarja, je z uspehom položilo 93 kandidatov ali 44 odstotkov priglasičenih; med temi so tudi tri S'ovenke. Ustni izpiti se bodo začeli v prihodnjih dneh.

SOVODNJE

Nekdaj popolnoma poljedelska in le deloma kamnoseška vas se polagoma prenavlja v industrijski okraj. Dve večji tovarniški podjetji, tkalsko in papirno, že de'ujeta nekaj let. V zadnjem času se pa mnogo govori, da bi se naredil okrog Sovodenj pravi industrijski pas, ki naj bi bil v sklopu Goriške industrijske ustanove; ta naj bi se nato vključila še v prsto cono, od katere bi imela nekaj podpore za svoj razmah.

V tem smislu so se prejšnji teden razgovarjali na goriškem županstvu zastopniki pokrajine, goriške občine in Trgovinske zbornice. Na seji so sklenili, da je treba stopiti v stike s predstavniki naše občine, da se veliki gospodarski načrt za bodočnost postavi na pravilne temelje. Sovodenjski župan Češčut je imel o tej zadevi že razgovore na goriški občini. Domenili so se, da bo sklican poseben sestanek, katerega se bodo udeležili vsi sovodenjski odborniki ter predstavniki goriške občine, pokrajine in trgovinske zbornice.

Brez dvoma se vsak vesel resnih in premišljenih gospodarskih pobud, ki bodo v veliko korist tudi našim vaščanom. Vendar si upamo pripomniti, naj naši zastopniki pazijo, da se ob industrializaciji našega kraja ne popači tudi njegova etnična podoba. Najprej bo treba v novih podjetjih zaposliti domačine in rojake iz bližnjih vasi ter jim tudi poskrbeti za prikladne stanovanjske hiše. Potem šele imajo pravico priti delovne moči iz drugih krajev in žveti z nami v dobrem sosedstvu brez kakih zahrbtnih misli.

SMRT

V ponedeljek so pokopali višjega sodnega pisarja v pokoju g. Jožefa Vižina. Bil je star 69 let in je dolgo časa bolehal. Več let je vodil trafiko nasproti sodnije in je bil na splošno spoštovana oseba.

Za'loigra v Vižinovi družini se je dovršila v nedeljo popoldne, ko je nenadoma preminila tudi pokojnikova žena. Mož je še bil na paroh, ko je že umirala tudi njegova zvesta družica. V ponedeljek zjutraj se je vil žalni sprevod obeh proti pokopališču. Ostala je še hčerka Mira, ki je profesorica na slovenski nižji srednji šoli. Vsi kolegi in znanci ji izražajo globoko sožalje. Blagajnik rajnima bodi Bog milostljiv plačnik!

GOSPODARSTVO

Agrarna reforma

Ljudstvo nima vedno pravih pojmov agrarni reformi. Navadno razumejo pod tem pojmom razdeljevanje celih ali posameznih delov veleposestev med male posestnike, da se zaokroži ali poveča že obstoječa zemljiška last, ali pa da nastanejo popolnoma nova posestva. Za nekatere agrarna reforma pomeni tudi osamosvojitve in zaokroženje posesti, ki jo obdelujejo spolovinarji ali koloni. Deli veleposestva lahko služijo tudi v javno korist, kot prometne žile, trgi, vsem dostopni gaji ali ljudski vrtovi itd.

Omenjeni so tudi spolovinarji ali koloni. Ali ne bodo izginili, saj spada kolonat v predpotopno dobo! Tako se vprašujejo in trdijo nekateri. Marsikje kolonata ni mogoče odpraviti preko noči in zato bo še obstajal, seveda se bo moral znatno reorganizirati. Pri kolonatu ni namreč bistveno vprašanje, ali dobi kolon 58% in zemljiški lastnik 42% pridelkov, marveč ali more kolonova družina živeti na dotični koloniji človeka vredno življenje. Zato pa mora biti v redu stanovanje za kolona, kolonija pa mora biti donosna, dovolj velika in oskrbljena z najbolj potrebnimi stroji. Takih kolonij je sicer še malo, a so jih v zadnjem času že precej uredili, posebno v Toskani. Lastniki kolonij morajo doprinesiti velike žrtve, da kolonije preuredijo. To je čisto prav, saj so skozi stoletja brez pravega dela uživali dobrine, ki jih je ustvarjal kolon. Lastniki veleposestev danes tudi nimajo drugega izhoda, če se hočejo vzdržati na površju, ker bi drugače morali večino svoje posesti popolnoma zamenariti in od te ne bi imeli nobenega dohodka.

Položaj pri nas

V Julijski krajini je med našimi ljudmi še nekoliko kolonata. Vsega skupaj bo okoli 120 do 150 slovenskih kolonskih družin. Pri začetku tega stoletja jih je bilo mnogo več, a število se je zmanjšalo zaradi delovanja kmečkih hranilnic in posojilnic, ki so tu in tam podprle pridnejše kolone, da so zemljo odkupili. Za razdelitev premoženja barona Bianchija v Sovodnjah - Rubijah ob Soči je bila ustanovljena posebna posojilnica in tako tudi v raznih krajih Brd. Žal je prva svetovna vojna (1914-1918) s svojimi posledicami zaustavila mirno izvajanje agrarne reforme, ki bi bila drugače v naših krajih že izpeljana.

Danes pa so nastale take razmere, da je agrarna reforma ponovno potrebna povsod, kjer živi naše kmečko ljudstvo, čeprav ne bi bilo več odvisnih kolonov. Je pa ta agrarna reforma drugačna, in sicer: Danes mala kmečka posest se ne more več vzdržati, ker je kmečko delo premalo plačano. V takih razmerah je tudi mehanizacija skoraj nemogoča, s tem pa tudi vsak napredek. Zato mora današnja agrarna reforma težiti za tem, da se ustvarijo taki pogoji, ki omogočajo mehanizacijo in letno večmesečno izrabo obdelovalnih strojev. V č-

gavi lasti naj bodo ti stroji? Najbolje bi bilo, če bi bili v zadružni lasti, lahko pa tudi v lasti obdelovalnih strojnih celic, kakšne delniške družbe ali kogarkoli, ki bi bil s svojimi stroji na razpolago posameznim ali združenim kmetovavcem.

Zakaj je reforma potrebna

V naših razmerah moramo upoštevati skrajno razdrobljenost parcel, od katerih so nekatere zelo, zelo majhne. Zato bi bila na mestu najprej komasacija, to je združitev številnih majhnih parcel v manjše število večjih parcel in nato združitev v posestva. Seveda je prvi pogoj za vsako komasacijo znižanje oziroma črtanje registrskih pristojbin za prepise in vpise v zemljiško knjigo.

Poleg komasacije je potrebno tudi razčiščenje ozemlja od različnih zidov, kupov kamnja, napolnjenje jam in globeli, izravnaje terena. Prej pa je seveda potrebno odločiti, katere parcele naj se ohranijo ali spremenijo v ornice, katere v gozdne in pašne, katere v vinograde in sadovnjake.

Iz tega je razvidno, kakšna naj bi bila agrarna reforma. Ni več gesel »zemljo, komur jo obdeluje« in podobnih, ker se danes mnogi zemlje kar otepajo. In vendar se v današnjem času toliko govori in piše o zemlji, o agrarni proizvodnji, o hektarskih donosih in drugih agrarnih pojmi. Dejstvo je namreč, da je kmetijstvo postala najvažnejša gospodarska panoga, kar je tudi umljivo, saj brez hrane sploh ni mogoče življenje. Brez nove agrarne reforme pa so vrženi v breme javne oskrbe vsi starejši na kmetijah in kolonatih, katere so

otroci zapustili, da si v mestu ali v industriji najdejo lažje in boljše plačano delo. Kam naj gredo ti starčki?

—0—

Kriza trgovine z jajci

Jajca se težje oddajo in tudi cene so nižje, posebno v nekaterih predelih Italije. Marsikje ne plačajo za jajca več kot 15 lir za kos. Cena 20 lir za jajce je že kar zadovoljiva. Perutninarji so razburjeni, se organizirajo, zborujejo in postavljajo zahteve. Zopet naj država pomaga, saj je ona kriva... ne, ne, ni država kriva, da je nastala kriza v prodaji z jajci, marveč vsa krivda je na strani nekaterih perutninarjev in trgovcev z jajci, ki so nesrečno spekulirali. Kriza izvira namreč od tod:

Splošno je znano, da je bilo redno pomanjkanje jajc in zato so bila tudi najdražja v jesensko - zimskem obdobju, ko jarčice še niso začele nesti, starejše kokoši pa zaradi golitve - mutacije niso še prenesle. To pomanjkanje jajc je bilo pozneje ublaženo, ko so začeli hraniti v hladilnicah jajca iz mesecev, ko je bila proizvodnja visoka. Moderno perutninarstvo pa je s svojo vzrejno tehniko zapolnilo vsako vrzel v proizvodnji jajc. Kdor se je držal moderne perutninarske tehnike, ta krizo z lahkoto preboli, ker je njegova proizvodnja jajc skoraj vedno enaka. Drugače pa je s tistimi, ki so uredili svoje perutninarstvo na čim višjo proizvodnjo jajc v pozni jeseni in zgodnji zimi in so mogoče še v hladilnikih držali shranjena jajca, najbrž celo uvožena. Dejstvo je, da je bil okoli božiča italijanski trg preplavljen z jajci iz različnih virov, trg jih ni mogel porabiti — nekoliko jih je bilo celo še uvoženih — in tako je nastala kriza v prodaji jajc. Ta kriza bo mnoge spametovala in jih navadila, da je potrebno jate nesnic tako obnavljati, da je skozi vse leto zagotovljena približno ista nesnost. — Vse to briga pa predvsem lastnike velikih perutninskih farm.

Kalijevo umetno gnojilo

V Italiji je uporaba kalijevih umetnih gnojil zelo nizka. V Angliji porabijo na ha po 96 kg kalija, v Belgiji 89 kg, v Nemčiji 77, v Franciji 30 kg, v Italiji pa komaj 9 kg, vedno na ha, to je 10.000 m² ali skoraj 3 furlanske njive. Zaradi nizke uporabe kalija, so v Italiji tudi pridelki mnogo nižji kot drugod.

Kalij pa ne vpliva samo splošno na višji pridelek, marveč je njegov vpliv svojstven: Pri trtah se les razvije v bolj močnega, kar se spozna že po barvi lesa, grozdje je bolj zdravo in bolj sladko, zaradi česar je vino močnejše in bolj okusno; trtni les tudi boljše dozori. Pri sadnem drevju je vpliv kalija podoben kot na trtah, samo da ima sadje še močnejšo in bolj zdravo barvo. Sploh vpliva gnojenje s kalijem na zdravje rastlin: žitno zrno je bolj kleno, slama močnejša in ne plega. Posebej pa vpliva kalij na korenasto zelenjad kot korenček, vrtno peso, repo. itd. Zelo priporočljiv je kalij za krompir.

V splošnem pospešuje kalij zgodnost pridelkov. Če kakšno sadno drevo močno raste, a sadja ne pokaže, potem mu je potrebno odtegniti vsako drugo gnojenje ra-

zen s kalijem, katerega obrok še kaj povečamo. Če drevo ne bo obrodilo v prvem naslednjem letu, v drugem bo prav gotovo.

Predvsem za deteljišča, pa tudi za senožeti je kalij prvovrstno gnojilo. Naj ne preide leto, da ne bi gnojili lucernišča s kalijem. Na vsako furlansko njivo deteljišča je priporočljivo, da se raztrosi po 100 kg kalijeve soli. Raztrosimo pa kalij v zimskem času, najprimernejše od januarja do konca marca. Če raztrosimo kalij po senožeti, bomo kaj kmalu opazili, kako se med travo pojavijo ceji kupi deteljic, katerih prej niti opazili nismo. Krma s kalijem pognojenih senožeti je zelo tečna.

Pri gnojenju oziroma nabavi kalijevega umetnega gnojila pa moramo paziti, da dobimo tako gnojilo, v katerem je kalij navezan na žveplo oziroma na žvepleno kislino in ne na klor. Slednji neredko zemljiška tla pokvari, medtem ko lahko uporabljamo na žveplo vezani kalij povsod in za vsako kulturo.

VIRGILU ŠČEKU V SPOMIN

Še en dogodek je, ki je dvignil precej prahu v parlamentu. V Cremoni so fašisti ubili predsednika deželnega sveta gospoda Boldorija. Nesrečnik se je peljal na avtomobilu po cesti Crema-Cremona ter se srečal s tovornim avtomobilom, polnim fašistov. Ko je videl, da se pripravljajo na napad, se je hotel rešiti z begom v polje in njive ter dosegel samotno kočo, kjer so ga kmetje skrili v

tako se je pričel boj za Wenzla in proti Wenzlu. Nenadoma pa se je pojavila vest, da je vlada premestila Wenzla — **v Gorico!**

GLAS NAŠIH POSLANCEV

Poslanec Šček je v imenu svojih tovarišev podal v parlamentu takoj izjavo, da mora goriško ljudstvo brez razlike strank in narodnosti to imenovanje prav odločno odklanjati. Naše ljudstvo bo s spoštovanjem pozdravilo vsakega uradnika, ki pride v deželo vlado zastopati, smo pa brezpogojno proti imenovanju gospoda Wenzla za goriškega kvestorja iz enostavnega razloga, ker nečemo, da bi se v naši deželi obnovila terorizem in državljanska vojna.

Mi hočemo imeti v Gorici zastopnika države, ne pa zastopnika ene stranke. (Klici: Tako je, bravo! Ploskanje.) Ako nima vlada drugega izvoznega blaga iz starih provinc razen imenovanega Wenzla, jo zahvalimo in ji povemo, da ga ne maramo! (Smeh. Komunistični poslanec Graziadei: Ta vam je dal nauk!)

Gospodje v Rimu naj vprašajo goriško prebivalstvo vseh strank in obeh narodnosti, če želi požige in poboje meščanske vojne. Odgovor, ki bi ga prejeli, bi bil tak, da bi gospodi zastala sapa. Od vojne izmučena in izmoznoga dežela želi mir in nič drugega nego mir.

Vlada pozna naše stališče, je poučena tudi, da goriško ljudstvo noče Wenzla, zato naj vzame na znanje voljo vse dežele in se ravna po tem. Ako pa bi vlada navzlic temu hotela nam dati v Wenzlu božični dar, naj sprejme vso odgovornost za svoj čin.

Naše ljudstvo ima ubojev in požigov dovolj! Mi Goričani hočemo le mir in nič drugega nego mir! (Ploskanje!)

Italijanska socialistična stranka je nemudoma sprejela Ščekov protest za svojega in odklonila v Lavoratore socialista imenovanje Wenzla. Isto je napravil Lavoratore v imenu komunistične stranke. List poziva Furlane, naj se uprejo imenovanju. Če nočejo, da zavlada v deželi strahovlada, če nočejo, da jim bodo gorele hiše, naj se dvignejo na noge. O italijanski republikanski stranki pa ve-

mo, da se ne bo niti za hip pomišljala odkloniti ta napad na mir goriške dežele. Mišljenje furlanske ljudske stranke je znano, tako da so Slovenci in Furlani v tej stvari edini.

Celokupno politično zastopstvo Goriškega in Furlanije brez razlike jezika, stranke in struje je ene misli in ene volje in vlada naj ve, da če pošlje v Gorico Wenzla, bo imela proti sebi vse prebivalstvo dežele.

MIŠLJENJE NACIONALISTOV

Fašisti in nacionalisti so seveda drugega mišljenja. Višek predrznosti se jim zdi, da je podal Šček izjavo proti kvestorju Wenzlu. To je iredentizem, obstrukcija, protidržavnost in revolucija. Idea Nazionale piše: »Slovenska petorica postaja na Montecitoriu zopet predrzna. In ravno tisti prečastiti Šček, ki se je zdel v svojem zadnjem parlamentarnem nastopu najbolj popustljiv in spravljiv, stoji danes na čelu iredentizma. Včeraj je poslanec Šček protestiral proti premestitvi kvestorja Wenzla v Gorico. Mladi duhovnik je zaklical, kakor bi ukazoval, proti vladnim klopem: »Wenzla nočemo v Gorico!«

»Poslanec Teso« (državni podtajnik) »si žalibog ni upal zavriniti ponosnih protestov in jasnega izzivanja poslanca Ščeka. Z desnice so res nekateri zaklicali Slovanom: »S komisariji Franca Jožefa niste bili tako zamerljivi!«, toda socialistična in komunistična levica je kronala s svojim solidarnim ploskanjem besede Ščeka, dočim ga je poslanec Mingrino skoro zadušil pod valovjem svojih čestitk. Poslanec Graziadei pa je zahteval, naj govor tiskajo v lepakih.«

»Kar se je včeraj zgodilo, je bilo prvo znamenje protitalijanske ofenzive, ki jo začinjajo zastopniki tujih plemen. Temu je sledil takoj silen obstrukcionistični prizor gospoda Ščeka in dveh drugih slovenskih poslancev, Podgornika in Lavrenčiča. Predložili so 92 interpelacij in med temi jih je 78, kjer se ponavlja isti predmet: otvoritev slovenskih šol, ki jih je bila že otvorila avstrijska vlada v popolnoma in izključno italijanskih krajih, da bi vršila delo umetnega raznarodovanja.«

»Predsedništvo zbornice bi bilo prav storilo, ko bi bilo izjavilo, da so interpelacije nesprejemljive. Bridko in nepojmljivo je, da tega ni storilo.« (Dalje)

102. Dr. E. BESEDNJAK

hlev. Končno so se vdali premoči ter odprli kočo. Skupina fašistov je začela udrihati po Boldariju z gorjačami, dokler se ni zgrudil v mlakuži krvi. Razbili in zmečkali so mu črepijo. Tekom noči je umrl.

Ta dogodek je vzbudil veliko ogorčenje po vsej državi. Tudi voditelji fašizma so dejanje obsodili. Razumljivo pa je, da so se dvignili proti zločinu v Cremoni predvsem zastopniki drugih strank. V imenu italijanske ljudske stranke je protestiral poslanec Miglioli, protestirali so socialisti in komunisti in ves parlament je bil edini v obsojanju krvavega zločina.

KVESTOR WENZEL

Grda zadeva je privlekla na svetlo postavlo cremonskega kvestorja Wenzla. Od vseh strani so se dvigale obtožbe, da je Wenzel sokriv krvoločnih dogodkov v okraju Cremona. Očitani so mu, da je šel fašistovskemu pohodu na roko. Mož je po svojem prepričanju fašist. Obdolžujejo ga, da je krut in brezobziren, da ima polno mero krivde na svoji vesti. V njegovem okraju se množijo nasilstva in boji med fašisti, socialisti, komunisti in ljudsko stranko zavzemajo vedno ostrejša oblike. Ljudstvo se pogreza v strahoti meščanske vojne.

Mož je tudi v svojem prejšnjem delovanju dokazal, kako ume in pojmuje svojo nalogo. Odstaviti so ga morali že v Genovi, število obtožb, ki jih dvigajo proti Wenzlu, je veliko. Razumljivo je torej, da se je italijanska ljudska stranka vzdignila na noge in zahtevala njegov odstop iz Cremona. Fašisti in agrarci so se postavili na stran kvestorja in

Trije bratje gredo po svetu

(Nadaljevanje s 6. strani)

zarji in pohiteti do kmetije, kjer sta prevzela veliko čredo krav, ovac in koz ter jo odgnala na planinski pašnik daleč od vasi, do koder je komaj še segel glas zvonov vaške cerkvice. Tinček je moral od tedaj sam pasti domače tri koze.

Več mesecev sta dečka skrbno varovala Pungartnikovo čredo. Po širnih gozdovih na pobočjih okoliških gora pa so se klatili medvedje in nekoč je velik medved napadel tudi čredo. Ni se zmenil ne za besno lajanje psa, ki se je zaganjal vanj, ne za kričanje obeh dečkov in za prestrašeno mukanje govedi in blejanje ovac.

»Beživa, Janez!« je kričal Matija.

»Ne! Napadiva ga s kamenjem!« je zavpil Janez in začel lučati v medveda kamne. Toda medved se je komaj zmenil za nje, odbijal jih je s taco ali se samo malo otresel, kadar ga je kateri zadel na kosmati kožuh in zamahoval s tacami po psu, ali ga skušal šavsni z zobmi. Toda pes se je spretno izogibal udarcem njegovih mogočnih tac. Potem se je zagnal kosmatinec v čredo, raztrgal dve ovci in eno odnesel s seboj. Še dolgo je odmeval iz gozda besni lajež pogumnega psa, ki ni hotel opu-

stiti zasledovanja, toda končno se je tudi on poklapano, z ropom med nogami priplazil nazaj.

»Kaj bo dejal gospodar?« je skrbelo Matijeta.

»Kaj naj pa reče? Saj nisva midva kriva,« je rekel Janez.

»Kamenja se medved ne boji, puške pa nimava. Gotovo bi se ga bil tudi on ustrašil.«

Pungartnik res ni nič dejal. Tudi potem ne, ko se je medved vrnil. Toda ko je prišla pozna jesen in je slana pobelila pašnike in gozdove, tako ni bilo več mogoče pasti živine na prostem, se kmet ni zmenil za svojo obljubo, da bo kupil Špelinima dečkoma novi obleki in čevlje za zimo. Janez in Matija pa sta se veselila obljubljenega plačila in vsak dan pričakovala, da se bo prikazal bogati kmet in da bo stopil v kočo z velikim zavojem pod pazduho, ali pa bo poslal hlapca ponju, da jima bo izročil obljubljeno plačilo. Če ne prej, bo storil to, ko se bo vrnil s sejma sv. Katarine, ki je bil največji sejem vsega leta, sta upala. Toda minil je tudi sejem, in ko Pungartnika le ni hotelo biti od nikoder in bi bila dečka že nujno potrebovala novi obleki in obutev za zimo, ki je vedno bolj pritiskala, se je Špela opogumila in odšla k bogatemu kmetu, da bi ga spomnila na plačilo.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

LESTVICE NAJBOLJŠIH BOKSARJEV NA SVETU

Hoteli so, da postane Clay svetovni prvak

Ze dolgo razpravljajo športniki vsega sveta o boksaškem dvoboju za svetovno prvenstvo najtežje kategorije med ameriškima črncema Sonnyjem in Listonom in Cassiusom Clayem. Vsi so mislili, da bo kruti Liston prav kmalu podrl izzivavca, toda svetovni prvak je po nekaj rundah odstopil častni naslov mlademu Clayu. Mnogi menijo, da je Liston izgubil, ker so ga na to prisilili in ker bo povratni dvoboj dobičkonosen za oba. Kljub temu so strokovnjaki proglasili Cassiusa Claya za najboljšega boksarja meseca februarja.

Oglejmo si posamezne kategorije. V najtežji kategoriji je svetovni prvak Cassius Clay. Prvi izzivavec je še vedno ostal Sonny Liston, kateremu sledita Doug Jones in Ernest Terrell. Vsi trije so iz ZDA. Patterson je zdrknil na sedmo mesto, medtem ko je najboljši Evropejec Nemeč Karl Miltenberg.

V srednje-težki kategoriji je svetovni prvak Willie Pastrano (ZDA), medtem ko je prvi izzivavec Harold Johnson. Sledita Argentinec Gregorio Peralta ter Amerikanec Eddie Cotton. Italijan Rinaldi je na petem mestu in je s tem tudi najboljši Evropejec.

V srednji kategoriji je zelo živo. Joey Giardello, stari maček »ringa«, je porazil Nigerijanca Dick Tigerja ter tako osvojil svetovno prvenstvo. Toda na preži sta tako Joey Archer ter Rubin Carter (oba ZDA). Tudi Evropa je zelo močna. Na četrtem mestu najdemo brkatega Madžara Laszla Papp. Sledita dva Italijana Sandro Mazzinghi ter Nino Benvenuti.

V welters kategoriji gospoduje Emile Griffith, svetovni prvak iz ZDA. Prvi izzivavec je Luis Rodriguez, drugi pa Joe Stable. Anglež Brian Curvis, tretji izzivavec, je najboljši boksar iz Evrope.

V welters junior kategoriji je svetovni prvak Eddie Perkins, medtem ko upa na častni naslov tudi Francoz Angel Garcia. Tudi Mehikanec Jose Napoles je zelo bojevit.

Carlos Ortiz je svetovni prvak lahke kategorije in njegov izzivavec je odlični Kenny Lane. Za tema atletoma iz ZDA pride cela vrsta Južno Amerikancev. Carlos Hernandez (Venecuela), Alfredo Urbina (Mehika), Bunny Grant (Jamajka) itd.

PISANI SVET

Vsaka vas ima svoj glas, pravi že naš stari pregovor. Še bolj različne so navade in šege od kraja do kraja, od naroda do naroda. Določene navade segajo že daleč nazaj. Spomnimo se samo na nekatere.

Splošno je danes v navadi stiskanje rok in podajanje desnice. Danes je to znak vljudnosti, v srednjem veku so pa viteški ljudje podali desnico v dokaz, da nimajo bodala v roki ali skritega v rokavici, kar je tudi bilo zelo v navadi. Od takrat je stiskanje rok postalo znak olike. Pri drugih narodih je pa drugače. Če hoče biti Tibetanec s teboj prav prijazen, stegne kolikor mogoče daleč svoj jezik iz ust. V Kongu pa podrsajo domačini v znak prijateljstva nos z nosom.

Čiščenje zob so še za časa Marije Terezije imeli za neumno in nepotrebno razvado. Še pred dvesto leti je bila v bogatejših mestnih družinah navada, da je prihajal vsake štiri tedne zobar v hišo in je kar z isto krtačico otrel zobe vsem družinskim članom in na koncu še služinčadi.

V tistih časih se je »boljšim« ljudem zdelo poniževalno jesti klobase, češ da so le za reveže. Pri kosilu in večerji so namreč naši nedavni predniki uživali dosti mesa, a vedno le cele kose. Šele pred 140 leti je začel neki dunajski mesar izdelovati klobase iz sesekljanih mesnih ostankov. Sprva so se ljudem gnusile, danes pa klobasarji kar prevladujejo.

Komaj v lahki junior kategoriji srečamo svetovnega prvaka, ki ni iz ZDA. Častni naslov brani Gabriel Flash Elrode z otokov Filipini. Tora Johnny Bizzarro (ZDA) ter Love Allotey (Ghana) sta takoj za njim.

V peresni kategoriji je svetovni prvak Mehikanec Sugar Ramos. Prvi izzivavec je Panamčan La-mael Laguna.

Ze dolgo let kraljuje v bantam kategoriji Braziljanec Eder Jofre. Zaman mu skušajo odvzeti naslov Mehikanec Medel, Japonec Harada ter Francoz Halimi.

V zadnji kategoriji (mušji) je svetovni prvak stari Pone Kingpetch (Tailandija). Takoj za njim sta mladi Japonec Hiroyuki Ebihara ter Italijan Salvadore Burruni.

Boksarji iz ZDA branijo torej kar 6 svetovnih naslovov, medtem ko sta dva častna naslova v Južni Ameriki (Brazilija in Mehika) ter dva v Aziji (Filipini in Tailandija). Niti en naslov ni v Evropi (Mazzinghi, svetovni prvak srednje junior kategorije ni upoštevan).

Oglejmo si, katerim državam oziroma celinam pripadajo najboljši športniki. Na prvem mestu je Amerika, ki je nabrala 435 točk, od katerih pripadajo 268 ZDA, sledi Mehika (65 točk), ki se polagoma uvršča med najboljše. Na tretjem mestu je Argentina (34), nato sledijo: Panama (14), Brazilija (13), Kolumbija (11), Venecuela (9), Peru in Jamajka (7), Kanada, Kuba in Portoriko (2) ter Nikaragua (1 točko). ZDA so nabrale 268 točk z 39 boksarji, Mehika ima 9 boksarjev na lestvici, Argentina pa šest. Ostale države pa po enega ali dva boksarja največ.

Evropa stalno nazaduje. Najboljša evropska država je Italija, ki je s šestimi boksarji nabrala 34 točk; Velika Britanija ima prav toliko boksarjev na lestvici, a samo 28 točk. Sledi Francija, ki je nabrala 25 točk in je tako tretja sila v Evropi. S precejšnjo razliko pridejo: Španija in Madžarska (7), Nemčija (6) in Finska (2). Preseneča slab izid Nemčije.

Izboljšuje se Azija, ki ima 84 točk, in več kot polovico teh ima sama Japonska (43), s sedmimi boksarji. Tudi Filipini so zelo močni (27); sledita še Tajlandija (13) in Koreja (1). Afrika ima 31 točk, od teh Nigerija 18 ter Ghana 13 točk.

Trejele smo:

Pred volitvami na univerzi

Slovenska akademska lista »ADRIA« se letos sestič predstavlja pri volitvah na tržaški univerzi. K njej so pristopile nove in sveže sile. Kot zavedna slovenska demokratična mladina se živo zavedamo, da mora biti slovensko ime častno zastopano na tukajšnji najvišji znanstveni ustanovi. S svojim nastopom hočemo izpričati, da je naša narodno zavedna manjšina krepko živa in da jo morajo vsi krogi povsod spoštovati ter upoštevati. S svojim vzgledom smo dolžni kazati pot našemu ljudstvu, ki bije žilavo borbo za svoj narodni obstoj ter za spoštovanje svojih pravic. Svoj cilj bomo dosegli, če bomo po poti narodne značajnosti združili vse slovenske akademike v trdnem prepričanju, da lahko edino s skupnim in samostojnim slovenskim nastopom ponovno dokažemo svojo prisotnost tudi na univerzi, kjer se pripravljamo za poznejše delo.

Poleg borbe za slovenski obstoj in demokratične pravice naše manjšine ima slovenska akademska lista »Adria« na programu več pobud za izboljšanje študentskih ustanov, za reorganizacijo akademskega študija, za ustanovitev stolice za slovensčino na tržaški univerzi, za možnost polaganja izpitov izven rednih rokov, da jih bodo lahko polagali tudi tisti, ki so zaposleni; itd. Trdno smo prepričani — in zato se bomo z vsemi silami borili — da mora država s štipendijami in drugimi podporami ter olajšavami omogočiti univerzitetni študij vsem sposobnim študentom. Slovenska akademska lista »Adria« se bo borila za pravičen dostop slovenskih akademikov do vseh štipendij, za druge podpore, za brezplačno dodeljevanje učnih knjig, skript in drugih pripomočkov. Po dokončanih študijah morajo dobiti Slovenci primerno, dostojno in takojšnjo zaposlitev v krajih, kjer živi naša manjšina, zlasti v Trstu, da bodo lahko naši ljudje občevali z javnimi ustanovami v slovensčini.

Če hočemo vse to doseči moramo vsi strnjeno podpreti slovensko listo! Čim več glasov bo dobila, tem večji ugled in vpliv bomo imeli ne samo slovenski akademiki, ampak vsa naša manjšina, h kateri ponosno pripadamo in se zanje borimo. Slovenske akademičarke in akademiki! Za združitve vse slovenske študentske mladine, za naše stanovske pravice, za uresničenje našega socialno-podpornega programa, pojdemo vsi na volišče in 15. marca v Gorici (Korzo 44), ter 16. in 17. marca v Trstu oddajmo svoj glas slovenski akademski listi »Adria«!

V Trstu, 12. marca 1964

Slovenska akademska lista »Adria«

ŽENA IN DOM

MEŠANE (MIKSANE) PIJACE

S pijacami, ki smo jih izbrali za naše bravke, bomo nemara ustregli mnogim željam po receptih za razne pijače.

Kot osnovna sestavina mešanih pijač so mleko, toplo ali mrzlo, jogurt in razni sokovi. Ker vsebujejo te pijače mnogo redilnih snovi, so primerne tudi kot okrepitev za otroke in starejše ter bolehe ljudi. Pijače serviramo takoj, kajti drugače se zmanjša njih hranljiva vrednost.

POMARANČNO MLEKO. Stisnemo sok iz 3 pomaranč in ga malo sladkamo. Počasi ga zmešamo v 1 liter mrzlega mleka. Takoj nato ponudimo (za štiri osebe).

MLEKO S KAVINIM IZVLECKOM. 1¼ dcl mleka, žlička kavinega izvlečka (ekstrakta) v prahu. 2 do 3 žličke sladkorja, 1 jajce, 1 do 2 kocki ledu. Da se kava lažje razpusti, ji dodamo sladkor, le nekaj žlic mleka in zmešamo. Vse skupaj damo v mešalnik in mešamo pol minute.

JOGURT S ČOKOLADO. Kozarec jogurta, 2 žlici zmlate, nesladkane čokolade, 2 do 3 žličke sladkorja, po želji kocka ledu. Vse skupaj dobro premešamo.

JOGURT Z LIMONO. Kozarec jogurta, sok iz pol limone, 2 do 3 žličke sladkorja, košček ledu. Iz limonine lupine stisnemo v jogurt še nekaj kapljic dišečega olja. V ta namen odrežemo košček lupine in jo s prsti napnemo ter stisnemo. Vse to zmešamo.

LIMONADA S POMARANČO. ¼ dcl limoninega soka, ¾ dcl pomarančnega soka, 2 do 3 žličke

sladkorja, 1 brizgljaj sifona, nekaj koščkov ledu. Vse damo v mešalnik in mešamo 1 minuto. Zlijemo v kozarec in prilijemo še nekoliko ohlajenega sifona.

LIMONADNI KIP. 1 jajce, 3 žličke sladkorja, ¼ dcl limoninega soka, brizgljaj sifona, nekaj koščkov ledu. Mešamo 1 minuto, zlijemo v kozarec in prilijemo ohlajeni sifon.

LIMONA IN MALINOVEC. Četrta dcl limoninega soka, četrta dcl malinoveca, četrta dcl konjaka, koščki ledu. Mešamo 1 minuto, zlijemo v kozarec in prilijemo sifon ali mineralno vodo.

PORTO-FLIP. Pol dcl rdečega vina, 2 do 3 žličke sladkorja, 1 rumenjaki, 3 koščke ledu. Mešamo 20 sekund, zlijemo v kozarec in naribamo vanje nekaj muškatanega oreščka.

MOCCA-FLIP. En dcl močne črne kave, 3 žličke sladkorja, žlica smetane, 1 rumenjaki, 3 koščke ledu. Mešamo 20 sekund, zlijemo v kozarec.

CHERRY-FLIP. Pol dcl Cherry Brandyja, 3 žličke sladkorja, 1 rumenjaki, 3 koščke ledu. Mešamo 20 sekund, zlijemo v kozarec, naribamo nekoliko muškatanega oreščka in prilijemo sifona.

BANANIN PUNČ. Dva do tri dcl vročega mleka, 1 banana, 2 žlički sladkorja, malo vanilina. Banano z vilicami zmečkamo, vse sestavine damo v mešalnik in mešamo četrta minute.

JAČNI PUNČ. Dva do tri dcl vročega mleka, 2 koščki sladkorja, limonina lupina, 1 rumenjaki. Sladkor obdrgnemo z limono, da prevzame njen okus, nato vse to mešamo 20 sekund.

B
A
R
E
E
E

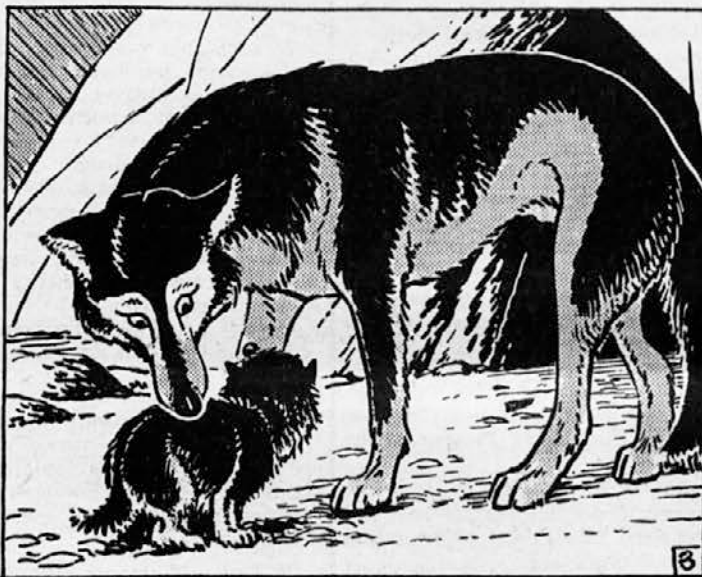
Po povesti
O. Curwooda
riše
Miki Muster



1. Varna skalna votlina v ozki globeli je bila Bareejev prvi dom. V njej je preživel prve dneve svojega življenja v varstvu matere slepe volkulje Sive. Kako malo je Baree takrat vedel o življenju in o svetu! Niti svojega očeta, Kazana še ni poznal, čeprav je včasih opazil zelenkasto svetlikanje njegovih oči v temni votlini.



2. Minilo je mnogo dni, preden je Siva peljala Bareeja iz votline. Tudi Kazanu ni dovolila, da bi se približal mladiču. Baree je že živahno kobacal okrog matere in z ostrimi zobki grizel kamenje in dračje, ko ga je nekega sončnega dne pripeljala do izhoda. Kakšno doživetje! Malce prestrašen je Baree zamežikal v slepeči svetlobi.



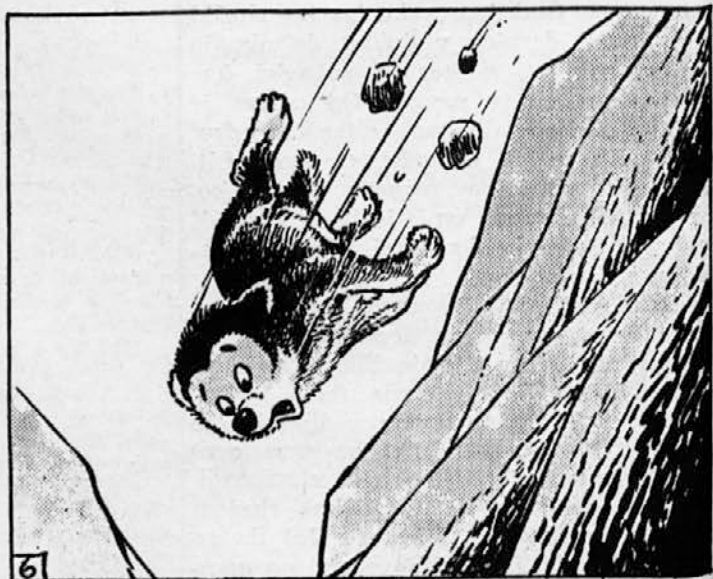
3. Prvo srečanje s svetom je prineslo Bareeju vrsto lepih presenečenj. Najprej si je ogledal Sivo, katero je doslej bolj slutil kot poznal. Potem pa je Siva dovolila Kazanu, da se je smel prvič približati mladiču. Baree je radoveden opazoval mogočnega psa in ob Kazanovem rahlem dotiku je kar vztrepetal od sreče. Odkril je očeta!



4. Siva je skrbno pazila na malega Bareeja. Ker je bila slepa, se ni upala z njim v gozd in se je še dolgo zadrževala z njim v globeli pred votlino. Baree je s hrepenenjem opazoval bližnji gozd, v katerega je dohajal Kazan. Vedno bolj je v njem vstajala želja, da bi se napotil za njim, da bi zamenjal ozko dolinico s širnim gozdom.



5. Ko je nekega dne Siva splezala za Kazanom, se je tudi Baree odločil za svoj prvi izlet. Zalajal je za Sivo, češ, počakaj me! Siva ga ni hotela razumeti in zato je Baree zbral ves svoj pogum in odstopical za njo. Ob vznožju strmine se je še enkrat ustavil, pobočje se mu je zazdelo neznansko strmo. Pa je le začel plezati po njem.



6. Grebel je s šapicami po kamenju, da bi našel oporo, in počasi napredoval proti vrhu. Pogum ga je zapuščal, ves negotov je bil, ker je moral plezati tako sam. Nihče mu ni pomagal. Vsak šum ga je preplašil. Ko pa mu je prav v oči postal svetil sončni žarek, se je zmedel, izgubil je ravnotežje in se skotrljal nazaj na trda tla.